

**ВИСОКА ПОЉОПРИВРЕДНА ШКОЛА СТРУКОВНИХ
СТУДИЈА ШАБАЦ**

Војводе Путника 56, Шабац, www.vpssa.edu.rs

**ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ
И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ
ПРОГРАМА, НАСТАВЕ И УСЛОВА РАДА**

Шабац, март 2014. године

**ВИСОКА ПОЉОПРИВРЕДНА ШКОЛА
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ШАБАЦ
Војводе Путника 56
15000 Шабац**

Извештаја о самовредновању Високе пољопривредне школе струковних студија (ВПШСС) у Шапцу сачинила је Комисија за самовредновање у следећем саставу:

1. др Светлана Лазаревић Петровић, председник
2. др Младен Дугоњић,
3. др Раденко Степић,
4. др Јовиница Николовски,
5. др Бошко Војновић,
6. др Вера Рашковић,
7. др Снежана Тошковић,
8. дипл. инг. Горан Станишић,
9. Дамир Пајић референт,
10. Драгана Веселиновић, студент

У поступку самовредновања процењена је испуњеност свих стандарда за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, које је усвојио Национални савет за високо образовање. Извештај о самовредновању је написан према Упутству за припрему извештаја о самовредновању, које је дала Комисија за акредитацију високошколских установа.

Извештај о самовредновању ВПШСС у Шапцу се састоји од три дела:

1. Историја и основни подаци и начела,
2. Стандарди и поступци за обезбеђивање квалитета уз предлог корективних мера за унапређење квалитета, односно, за отклањање недостатака у постојећој пракси,
3. Прилози и табеле уз Извештај о самовредновању.

Стандарди за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа:

- Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета
- Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета
- Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета
- Стандард 4: Квалитет студијског програма
- Стандард 5: Квалитет наставног процеса
- Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада
- Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника
- Стандард 8: Квалитет студената
- Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса
- Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке
- Стандард 11: Квалитет простора и опреме
- Стандард 12: Финансирање
- Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета
- Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

I део: Историја и основни подаци о установи

Кратак историјат Школе

Висока пољопривредна школа струковних студија (ВПШСС) у Шапцу је самостална високошколска установа која обавља васпитно-образовну делатност утемељену на полувековној традицији.

Школа је основана 5. октобра 1960. године, под називом Виша пољопривредна школа у Шапцу, одлуком бившег НОС Шабац и решењем бр. 01 – 10210, са задатком да припрема кадрове са вишом стручном спремом за потребе организовања примарне пољопривредне производње на државним, друштвеним и приватним газдинствима. Отварањем Школе формирана су два одсека: ратарски и сточарски, што значи да је структура кадрова који су образовани у Школи била предодређена потенцијалима и структури производње подрињско – посавског подручја. Године 1965. одсек за сточарство добија назив одсек за говедарско – свињарску производњу. На почетку рада Школе наставни планови били су сачињени по узору на наставне планове Пољопривредног факултета у Београду, који је у то време имао степенувану наставу у двогодишњем трајању.

После саветовања одржаног 1966. године и консултација обављених са пољопривредним организацијама, задружним савезима и привредним коморама, извршена је иновација наставних планова и програма Школе. Одлуком Савета Школе, у другој половини 1966. године, одсек за ратарство преименован је у одсек за ратарство и механизацију пољопривредне производње. Даље иновације наставних планова и програма вршене су у складу са савременим токовима пољопривредне производње.

Године 1984. у склопу процеса мера рационализације мреже вишег и високог образовања у Србији одржано је значајно саветовање на коме се дискутовало о улазу Школе у образовању стручњака овог профила и сврсисходности њеног даљег опстанка. Представници привреде, пре свега пољопривреде, позитивно су оценили рад Школе у протеклом периоду и дали снажну подршку њеном даљем раду и развоју.

Током транзиционих кретања у нашој земљи створиле су се потребе за школовањем кадрова нових усмерења. Министарство просвете и спорта Републике Србије, решењем број 612-00-00153/2003-04, од 05. 06. 2003. године одобрило је Школи отварање два нова смера: Заштита биља и Агроменаџмент. Протеклих година за овим смеровима било је највеће интересовање студената, што потврђује оправданост њиховог постојања.

Школске 2009/2010 у школи се реализује нов студијски програм: воћарство и виноградарство

Од школске 2010/2011 у школи се организује специјалистичко образовање кроз два студијска програма: инжењерски менаџмент у пољопривреди и биљна производња.

Школске 2012/2013 у школи се реализује нов студијски програм: заштита животне средине.

У 2012. години школа је успешно извршила реакредитацију свих студијских програма како на основним тако и на специјалистичким студијама кроз иновирање наставних планова.

Поред високошколске јединице у Шапцу у 2013. години Школа је акредитовала и високошколску јединицу без својства правног лица у Смедеревској Паланци са три студијска програма: агроменаџмент, ратарство и повртарство и заштита животне средине. Упис студената извршен је за школску 2013/2014. годину.

Израдом нових Студијских планова и програма усвојен је садржај модерних западно-европских достигнућа у домену пољопривреде, животне средине, менаџмента и ветеринских наука, ради што квалитетнијег образовања кадрова у функцији развоја овог региона Србије.

ВПШСС у Шапцу је у досадашњем раду посебну пажњу поклањала избору кадрова за извођење наставе. Сада за обављање наставе Школа има 24 наставника у сталном радном односу. Од тога броја, 18 наставника има научни степен доктора наука, 1 наставника са академским степеном магистра, 2 наставника са звањем специјалисте, 2 дипломирана инжењера, 1 дипломираног филолога- мастера. Поред наставника у сталном радном односу, школа ангажује 3 наставника са докторатом у радном односу са непуним радним временом, са других високошколских установа.

Наставници се интензивно баве научно и стручним радом. Објавили су велики број научних и стручних радова, више књига, скрипти и практикума. Наставници учествују на научним скуповима у земљи и иностранству, као и на стручним саветовањима из области пољопривреде и прехранбене индустрије. Школа, у својим просторијама, организује стручна саветовања о најактуелнијим питањима из области агрокомплекса.

Визија Високе пољопривредне школе струковних студија у Шапцу је да се развије у модерну европску високошколску институцију признату по достигнућима свршених студената и да се као равноправни партнер укључи у европске образовне токове. Обједињавањем сопствених стручних и других ресурса и ресурса из окружења, Висока пољопривредна школа струковних студија у Шапцу задовољава потребе корисника услуга, власника, запослених, менаџмента, пословних партнера и друштва у целини.

Основни задатак Високе пољопривредне школе струковних студија у Шапцу, као образовне установе, је образовање у области ратарства и повртарства, сточарства, заштите биља, заштите животне средине, воћарства и виноградарства, струковне ветерине и агроменаџмента компатибилно са трендовима образовања у Европи и свету, уз максимално и стално иновирање наставних садржаја и примену савремених метода и техника едукације, почев од основног струковног до специјалистичког, перманентног и других облика образовања.

Трогодишње основне студије на Високој пољопривредној школи струковних студија у Шапцу усклађене су са Болоњском декларациом, као и са Европским процесима високог образовања, што подразумева ефикасније студирање, смањену дужину студирања на три године, могућност студирања на више високошколских установа. Првенствено се води рачуна о сталном унапређењу, усавршавању и

модернизацији наставе, акцентује практична настава, као и оспособљавање студената у примени нових технологија и сазнања. Приликом уписа студенти Високе пољопривредне школе струковних студија могу, изабрати један од седам студијских програма. Мањи је број предмета по семестрима, сви предмети су једносеместрални. Постоји могућност избора предмета и са других студијских програма. Оваквим начином студирања постиже се прилагођеност студија потребама привреде за одређене професије, боља сарадња и комуникација са наставницима.

Европски систем преноса бодова ЕСПБ (European Credit Transfer System – ECTS), даје могућност студентима да упишу студије на једној високошколској устаниви, наставе на другој, а заврше на некој сасвим трећој. Оптерећење студената у обављању целокупних активности предвиђених у једној школској години износи укупно 60 ЕСПБ бодова, које добија приликом полагања испита. Студент завршава студија са прикупљених 180 ЕСПБ бодова. По завршетку основних струковних студија студенти имају могућност да наставе студирање на специјалистичким струковним студијама у трајању од 1 године, односно 60 ЕСПБ бодова које добија приликом полагања испита. Студент завршава студије са прикупљених 240 ЕСПБ бодова.

У Високој пољопривредној школи струковних студија реализују се следећи студијски програми на основним и специјалистичким студијама:

Основне струковне студије:

1. АГРОМЕНАџМЕНТ

Струковни агроменаџер треба да савлада знања и вештине из области пољопривредне економије и менаџмента применљивих у пракси.

2. РАТАРСТВО И ПОВРТАРСТВО

Струковни инжењер пољопривреде ратарства и повртарства треба да стекне знања и вештине из области савремене технологије гајења ратарских и повртарских биљака које ће примењивати у пракси.

3. СТОЧАРСТВО

Струковни инжењер пољопривреде сточарства треба да савлада знања и вештине у технологији одгајивања домаћих животиња које ће примењивати у пракси.

4. СТРУКОВНА ВЕТЕРИНА

Струковни ветеринарски техничар треба да стекне знања из области ветеринарске медицине, као и вештина у савлађивању превентиве и куративе у ветеринарској струци, које ће примењивати у пракси.

5. ЗАШТИТА БИЉА

Струковни инжењер пољопривреде заштите биља треба да стекне знања и вештине из области заштите биља које ће примењивати у пракси.

6. ВОЋАРСТВО И ВИНОГРАДАРСТВО

Струковни инжењер пољопривреде воћарства и виноградарства треба да стекне знања и вештине из области технологије гајења различитих воћних врста и винове лозе које ће примењивати у пракси.

7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Струковни инжењер заштите животне средине треба да стекне знања и вештине из области заштите животне средине које ће примењивати у пракси.

Специјалистичке струковне студије:

7. ИНЖЕЊЕРСКИ МЕНАџМЕНТ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Основна сврха специјалистичког студијског програма је остваривање образовних, стручних и истраживачких циљева и задатака из области инжењеринга пољопривредне производње, којима ће се обогатити претходно стечено знање и способности студената.

8. БИЉНА ПРОИЗВОДЊА

Основна сврха специјалистичког студијског програма је остваривање образовних, стручних и истраживачких циљева и задатака из области биљне производње, којима ће се обогатити претходно стечено знање и способности студената.

Рад Школе

Организација рада, организациони делови и њихов делокруг утврђени су у складу са Статутом и другим општим актима Школе, према потребама и плановима рада и развоја.

Орган управљања школе је Управни одбор. Орган пословођења Школе је директор. Стручни орган Школе је Наставно веће кога чине наставници који су запослени у Школи са пуним радним временом и представници студената Школе. Колегијум Школе је консултативно тело директора кога чине Руководиоци студијских програма и директор Школе.

Основни задатак и циљеви ВПШСС

Основни задатак Школе је преношење најновијих научних и стручних знања и вештина из области пољопривредних и ветеринарских наука.

Основни циљеви Школе су:

- усмеравање студија ка стицању знања и вештина потребних за профитабилну производњу искоришћавањем обновљивих природних ресурса уз заштиту околине, очувања руралних подручја и културног наслеђа;
- пружање могућности за стицање разноврсних практичних знања из свих области пољопривредне производње, као што су производња ратарских, повртарских, воћарских и виноградарских производа и гајења животиња, производња анималних и биљних производа, као и из области заштите животне средине;
- даљи развој концепта образовања који нуди комплетног стручњака спремног за све изазове у пољопривредној производњи и заштити животне средине;

- новог времена, уз истовремено стварање услова за стицање уско специјалистичких знања, каква су потребна за конкурентну производњу;
- модификација образовног система у складу са Болоњским процесом, односно постепено омогућавање студентима укључивање у европски високошколски образовни простор;
- стицање знања из области пољопривреде и заштите животне средине, на основу којих ће свршени студенти бити оспособљени за самосталан рад на пољопривредним имањима, фармама, са усмерењем на одрживу производњу квалитетне здравствено безбедне хране у различитим видовима предузећа, као и за и промет пољопривредних производа;
- омогућавање студентима да прошире своја знања по сопственом избору и да се на тај начин уже специјализују;
- непрекидан и систематски рад на унапређењу квалитета студијских програма.

ВПШСС у Шапцу редовно планира и вреднује резултате својих студијских програма са задатком да стално развија, унапређује и преиспитује садржаје својих студијских програма, сагласно новим научним достигнућима, у чему релевантну улогу имају наставно особље и студенти.

Школа периодично пратити остваривање планираних активности, постављених задатака и циљева, уз објективно сагледавање резултата, њихову анализу и корективне мере евентуалних недостатака.

Изјава о мисији ВПШСС

ВПШСС у Шапцу је државна образовна институција чија се мисија, до извесне мере, рефлектује кроз њен Статут, заснован на Закону о високом образовању, а сагледана је кроз наставно-образовни рад, са снажном оријентацијом ка сарадњи са локалном самоуправом. Такође ће поспешивати и регионалну и еврорегионалну сарадњу са сродним институцијама.

Мисија Школе је и у изради структуре и садржаја студијских програма у складу са Болоњским процесом, њихово непрекидно осавремењавање и упоредивост са курикулумима иностраних високошколских установа.

Мисија Школе се састоји и у непрекидном и систематском раду на унапређењу свих области обезбеђења квалитета рада (студијски програми, настава, вредновање студената, уџбеници и литература, ресурси, ненаставна подршка, процес управљања), подизање ефикасности у образовном процесу, повезивању образовне и стручне делатности, изградњи и унапређење унутрашње организације.

Политика квалитета ВПШСС

Школа је утврдила и усвојила стандарде и поступке за обезбеђивање квалитета свог рада. Стандарди за обезбеђивање квалитета садрже минимални ниво квалитета рада Школе.

Квалитет рада Школе изложен је сталном праћењу, вредновању и самовредновању, као и критици од стране стручних тела и корисника услуга - студената, оснивача - државе, органа управе, државних инспекција и медија.

Контрола квалитета пружа помоћ органима управљања Школе да имају потпуну контролу у најважнијим сегментима пословања, а истовремено потпуним дефинисањем свих процедура рада прописује се и олакшава свакодневни посао свих запослених.

Предмет контроле квалитета рада Школе су сви аспекти система квалитета у области образовања, од елемената предвиђања, стратешког планирања, преко принципа и кључних фактора, до оперативних елемената образовања, оспособљавања, важећих прописа и стратешких циљева.

Посебан предмет рада је обезбеђивање система квалитета, дефинисање садржаја, поступака, одлука, одговорности и докумената при извођењу активности који су дати у оквиру Закона о високом образовању и прописаних стандарда.

Контрола квалитета рада ВПШСС

У контроли квалитета рада Школе предвиђена је:

1. *Интерна (унутрашња) контрола – самоевалуација,*
2. *Екстерна (спољашња) контрола – евалуација, и*
3. *Екстерна формална контрола (акредитација).*

Контрола квалитета и акредитација Школе се врши као контрола:

1. Институције као целине и
2. Студијских програма

Циљ контроле квалитета рада Школе је унапређење квалитета студијских програма, наставе и услова рада.

Политика обезбеђења квалитета ВПШСС

Политика обезбеђивања квалитета Школе се огледа кроз:

1. Увођење квалитетног струковног програма према захтевима Закона о високом образовању који ће задовољавати потребе пољопривреде, заштите животне средине, менаџмента и друштвене заједнице у целини;
2. Редовно прибављање повратних информација од послодаваца, у области пољопривреде и заштите животне средине, представника Националне службе за запошљавање и локалне самоуправе о квалитету студија и студијских програма;
3. Обезбеђивање учешћа студентима у оцењивању и осигуравању квалитета студијских програма;
4. Редовну и систематску проверу циљева, структуре и садржаја студијских програма и њихову усклађеност са основним задацима и циљевима школе;
5. Редовну и систематску проверу успешности исхода и стручности студената и могућности запошљавања и даљег школовања;

6. Увођење савремених интерактивних метода наставе/учења за подстицање студената на стваралачки начин размишљања и тимског рада;
7. Обезбеђивање квалитета активним праћењем, прегледом и побољшањем свих активности у наставном процесу, и
8. Дефинисаност и доступност јавности услова и поступака који су неопходни за завршавање студија и добијање дипломе.

Стратешки циљ ВПШСС

Стратешки циљ Школе је опредељење да се:

1. Непрекидно и систематски ради на унапређењу свих области и обезбеђивању квалитета (студијски програми, настава, вредновање студената, уџбеници и литература, ресурси, ненаставна подршка, процес управљања);
2. Подигне ниво ефикасности у образовном процесу;
3. Повежу образовне и стручне делатности;
4. Изгради и унапреди унутрашња организација.

Стратешки циљ Школе је постепено и одрживо повећање нивоа и система квалитета делатности у области образовања, као и у функцији развоја пољопривредних и организационих делатности релевантних за остваривање функционалног знања и одговарајућих компетенција студената.

Школа се опредељује за израду структуре и садржаја студијских програма у складу са Болоњским процесом, њихово непрекидно осавремењавање и упоредивост са курикулумима иностраних високошколских установа.

Систем обезбеђења квалитета ВПШСС

ВПШСС у Шапцу постепено и систематски изграђује организациону структуру за обезбеђивање квалитета у складу са принципима који су дати у Политици квалитета која је одобрена од стране наставног већа и комисије за оцену и спровођење квалитета.

Школа је нацртом Статута утврдила послове и задатке наставника, сарадника, студената, стручних органа, катедри и комисије за обезбеђивање квалитета у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступка за обезбеђивање квалитета.

Школа је посебним мерама обезбедила учешће студената у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда, поступка и културе обезбеђења квалитета.

Школа је формирала Комисију за самовредновање из реда наставника и студената.

У процесима вредновања и стандардима којима се осигурава квалитет у установи, дошло се до јасне слике о квалитету студијских програма, о ефикасности студирања у образовном процесу, квалитету наставног и научног процеса, организацији и ресурсима.

II део: Извештај о испуњености појединачних стандарда

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Примарни циљ Стратегије обезбеђења квалитета Школе јесте непрекидно и систематско унапређење укупних активности и деловања.

ВПШСС у Шапцу је утврдила Стратегију обезбеђења квалитета (**Прилог 1.1**), која је доступна јавности. Стратегија обезбеђења квалитета садржи одређење Школе да непрекидно и систематски ради на унапређењу квалитета основних и специјалистичких струковних студијских програма. У својој стратегији, дефинисала је мере и субјекте обезбеђења квалитета, као и области на које се тај квалитет односи (**Прилог 1.2**). Овој стратешки документ изграђује и дугорочно одређује функционалну и ефикасну организацију културе квалитета (**Прилог 1.3**).

Имајући у виду значај примене процеса управљања квалитетом у области високог образовања, Школа је одлучила да развије и имплементира сопствену стратегију управљања квалитетом са циљем унапређења перформанси у свим својим академским активностима.

Интернационализација образовања представља један од кључних циљева реформе високог образовања. Школа је веома заинтересована да се укључи у међународне програме било путем размене студената или наставника, било путем научно-истраживачких и еврорегионалних пројеката и програма или на неки други начин. Школа је схватила значај Болоњског процеса, примене европског система трансфера кредита, као и скраћивања додипломских студија у комбинацији са различитим специјалистичким програмима.

Школа нема пољопривредно земљиште у сопственом власништву. Стога је са Средњом пољопривредном школом са домом ученика у Шапцу потписан Уговор о дугорочно-техничкој сарадњи, којим се Високој пољопривредној школи омогућава да на преко 60 хектара обрадивих површина и у сточарским објектима Средње пољопривредне школе, изводи вежбе и практичну наставу за студенте. На површини од 70 ари оформљен је воћњак са око 80 сората различитих врста воћа (јабука, крушка, кајсија, бресква, шљива, вишња, јоста, боровница, брусница, малина, купина, орах, лешник, бадем, кестен, смоква) и 6 сората винове лозе (100 чокота). Такође, Школа има Уговоре о извођењу стручне праксе са пољопривредним организацијама из окружења: "7.јули"-Дебрц, АД "Млекара"-Шабац, Специјалистички ветеринарски институт-Шабац, АД "Фармаком"-Шабац и други.

Сарадња са другим високошколским установама у земљи и иностранству чини приоритет у стратегији повезивања. Првенствено се мисли на Пољопривредни факултет Универзитета у Београду и Пољопривредни факултет Универзитета у Новом као на друге пољопривредне факултете у земљи.

Сарадња у Еврорегиону је добра, као што су Универзитет у Источном Сарајеву, Универзитет у Бањалуци, сродне високе школе и факултети.

Изражена је и сарадња са високошколским установама из Европске Уније. Школа има потписан Уговор о сарадњи са Високом школом за пољопривреду Универзитета у Сегедину, са седиштем у Ходмезевашархељу.

У плану је и сарадња са другим истородним и сличним високим школама и факултетима у окружењу, Европи и свету.

Услове за остваривање квалитета Школа непрекидно изграђује одговарајућим мерама, на свим пољима свога рада, укључујући интересне групе у поступке успостављања, вредновања и побољшања свих аспеката усаглашених струковних циљева Школе, наставног и ненаставног особља и студената. Кроз наставу, научне и стручне активности и континуираном едукацијом сви запослени у Школи активно раде на одржавању и унапређењу квалитета наставног и истраживачког процеса, на примени научних резултата у пракси, на повећању сопствених компетентности, знања и искустава, и са пуном личном одговорношћу према очувању и унапређењу животне средине на локалном и глобалном плану. Наставници и сарадници публикују резултате свог рада чиме доприносе јачању научног и стручног престижа Школе.

Стратегија обезбеђивања квалитета ВПШСС у Шапцу истакнута је на сајту Школе, а изводи из Стратегије на огласној табли Школе.

Прилог 1.1. Стратегија обезбеђења квалитета

Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета

Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије и одлуке о његовом усвајању и допунама

Оцена испуњености стандарда 1 и предлог мера

Доношењем Стратегије обезбеђења квалитета Школе, која је јаван документ, испуњен је Стандард 1. Потребно је непрекидно пратити, анализирати и допуњавати Стратегију и истовремено акционим планом спроводити политику обезбеђења квалитета.

Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Школа се на путу обезбеђивања квалитета руководи следећим документима:

1. Законом о високом образовању (Службени гласник РС, број 76/2005.);
2. Болоњском декларацијом, коју је наша земља ратификовала 2003. године;
3. Лисабонском конвенцијом о признавању квалификацији/диплома у високом образовању, коју је ратификовала наша земља 2003. године;
4. Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа (Службени гласник РС, број 106/2006);
5. Правилником о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколске установе (Службени гласник РС, број 106/2006);
6. Правилником о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма (Службени гласник РС, број 106/2006);
7. Закон о изменама и допунама закона о високом образовању (Службени гласник РС, број 44/2010);
8. Закон о изменама и допунама закона о високом образовању (Службени гласник РС, број 55/2013);
9. Статутом ВПШСС у Шапцу ;
10. Политиком квалитета ВПШСС у Шапцу .

Зато је Школа утврдила све неопходне стандарде и поступке у циљу обезбеђење квалитета свог рада (**Прилог 2.1**), који су доступни јавности у штампаној и електронској форми. Стандарди за обезбеђење квалитета садрже минимални ниво квалитета рада Школе. Поступци за обезбеђење квалитета се утврђују посебно за сваку област и то:

1. студијске програме;
2. наставу;
3. оцењивање студената;

4. уџбеничке литературе;
5. ненаставну подршку, и
6. процес управљања.

Стандарде и поступке за обезбеђење квалитета доноси Наставно веће на предлог Комисије за самовредновање. Школа сваке године преиспитује и унапређује стандарде и поступке за обезбеђење квалитета (**Прилог 2.2**).

Комисија за самовредновање, у својству тела одговорног за квалитет у Школи, периодично и синхронизовано са осталим органима процењује ниво остваривања и поштовања донетих параметара обезбеђења квалитета, имајући обавезу и мотив да на основу виђеног предлаже не само корективне, већ инвентивне и иновативне приступе унапређењу квалитета (**Прилог 2.3**).

Прилог 2.1. Усвојени документ - Стандарди и поступци за обезбеђење и унапређење квалитета високошколске установе

Прилог 2.2. Усвојени план рада и процедура за праћење и унапређење квалитета високошколске установе у оквиру стандарда квалитета

Прилог 2.3. Усвојени годишњи извештаји о раду успостављеног тела (комисије, одбора, центара) за унутрашње осигурање квалитета високошколске установе

Оцена испуњености стандарда 2 и предлог мера:

Усвојеним Правилником о обезбеђењу, контроли и унапређењу квалитета, као и Стратегијом обезбеђења квалитета обезбеђује се и контролише квалитет у свим сегментима делокруга рада Школе. Потребно је извршити усвајање неопходних правилника и извршити анализу већ усвојених правилника у току њихове примене, утврдити степен корелације између појединих аката, извршити евентуалне корекције и ускладити их са потребама, не само са становишта обезбеђења и контроле, већ и у циљу унапређења квалитета. Механизми обезбеђења квалитета ће се стално усавршавати, прецизирањем интерних стандарда у процесу самовредновања, инсистирањем на контроли и унапређењу квалитета Школе.

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Систем обезбеђења квалитета студијских програма ВПШСС Шабац спроводи се кроз праћење и проверу његових специфичних циљева, структуре, радног оптерећења студената прописаног од стране Министарства просвете и спорта Владе РС, као и кроз континуирано осавремењивање садржаја и прикупљање повратних информација о квалитету програма од релевантних организација.

Студијски програми Школе, су усклађени са савременим светским токовима стања струке и науке, као и са сличним програмима иностраних високошколских установа земаља у окружењу. Програм је усклађен са струковним студијем Универзитета у Сегедину (Република Мађарска) са седиштем у Нодмезеваšарhelју, студијама Универзитета у Марибору и Љубљани (Република Словенија) и са Пољопривредно-прехрамбеним факултетом у Сарајеву (Република Босна и Херцеговина).

У остваривању политике обезбеђења квалитета Школа је уочила одређене слабости, као што је незадовољавајућа и недовољна координација и сарадња између Школе и предузећа и фирми у региону западне и северозападне Србије у погледу трансфера знања као суштинског инструмента економског прогреса региона и развоја и побољшања стратешког управљања и управљања квалитетом у агрокомплексу. Непостојање повратних информација од студената у погледу квалитета образовања,

уџбеника, неуједначени критеријум оцењивања, као и непостојање разрађених система контроле квалитета наставног процеса и компетенције наставника и сарадника су утицале да Школа утврди систем обезбеђења квалитета свог будућег рада.

Школа је Статутом утврдила послове и задатке наставника, сарадника, студената и ненаставног особља и Комисије за самовредновање у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступке за обезбеђење квалитета. Наставно веће Школе је именovalo **Комисију за самовредновање (Прилог 3.1)** од 10 чланова из реда наставника и студената Школе.

Зато Школа у оквиру општих и друштвених промена у Србији, жели да предузме водећу улогу у средини у којој ради и делује. У том смислу, Висока пољопривредна школа струковних студија у Шапцу користи све своје потенцијале и све прилике које јој се указују за елиминисање слабости, како би се потенцијалне опасности и отпор променама свели на најмању могућу меру. Начела дефинисана у политици система обезбеђења квалитета биће полазна основа за све активности у том правцу.

Студенти су укључени у рад Комисије и имају активну улогу, како у процесу самовредновања, тако и у процесу дефинисања политике квалитета у Школи. Студенти су уједно разлог и најважнији корисници резултата Школе проистеклих из настојања свих запослених да перманентно примењују све сегменте управљања квалитетом који води ка ефикаснијем студирању.

Извори и начини прикупљања података одређени су правилницима, а у том смислу основни инструменти самовредновања су анонимни писани упитници (анкете) који садрже питања отвореног и затвореног типа, у зависности од садржаја и намене самог упутника (**Прилог 3.2**).

Комисија за самовредновање, као највиши орган задужен за квалитет, анализира појединачне извештаје радних тела и доноси извештај о квалитету рада и услова рада у Школи (**Прилог 3.3**).

Прилог 3.1. Формално успостављено тело (комисија, одбор, центар) с конкретном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета на високошколској институцији (извод из Статута) и опис рада (до 100 речи)

Прилог 3.2. Спроведене анкете

Прилог 3.3. Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера

Оцена испуњености стандарда 3 и предлог мера:

Стандард 3 је испуњен на нивоу реформе процеса високог образовања на нивоу Школе. Оквир система обезбеђења квалитета је дефинисан и уобличен. Улога студената мора бити израженија, у првом реду, повећањем мотивисаности да сами креирају предлоге поступака и механизма интерне контроле квалитета.

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих организација из окружења.

На путу имплементације Болоњског процеса, школа је од школске 2007/08. године увела трогодишње студије и обављала своју делатност у оквиру пет студијских програма и то: агроменаџмент, ратарство и повртарство, сточарство, заштита биља и струковна ветерина, а од школске 2009/10. године акредитовала је и шести студијски

програм воћарство и виноградарство. Од школске 2010/11. године школа је акредитовала и два студијска програма на специјалистичким струковним студијама: Инжњерски менаџмент и Биљна производња Од школске 2012/13. године школа је акредитовала и студијски програм основних студија заштита животне средине. У 2013. години школа је акредитовала високошколску јединицу без својства правног лица у Смедеревској Паланци са три студијска програма (агроменаџмент, ратарство и повртарство и заштита животне средине) која је уписала студенте у школској 2012/13 години. **(Прилог 4.1)**.

Израдом нових студијских планова и програма и преласком с двогодишњег на трогодишњи студијски програм, усвојен је садржај модерних западно-европских достигнућа у домену пољопривре, ради што квалитетнијег образовања кадрова у функцији развоја пољопривреде овог региона Србије.

Школа обезбеђује квалитет студијског програма кроз праћење и проверу образовних циљева, структуре радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација од послодаваца, Националне службе за запошљавање и других одговарајућих организација.

Да би обезбедила потребан квалитет Школа сваке године проверава и по потреби изнова одређује:

- структуру и садржај студијског програма у погледу односа опште-образовних, стручних и стручно- апликативних предмета;
- радно оптерећење студената мерено ЕСПБ бодовима;
- исход и стручност који добијају студенти када заврше студије и могућности запошљавања и даљег школовања, и
- учешће студената у оцењивању квалитета студијског програма путем анкете и својих представника у Савету Школе и Комисији за самовредновање.

Основни струковни студијски програми за одсеке: агроменаџмент, ратарство и повртарство, сточарство, заштита биља, струковна ветерина и воћарство и виноградарство, конципиран је у форми 3 + 1 и прилагођен савременим европским искуствима у образовању ових профила. У структури ових курсева предмети су подељени на општеобразовне, стручне и стручно-апликативне предмете, укључујући и изборне. У првој години преовлађују општеобразовни предмети који дају полазну основу будућим студентима ових курикулума (добија се 60 ЕСПБ). Друга година садржи стручне и делом стручно-апликативне предмете, чиме се полазницима омогућују сазнања из уже стручних области основних струковних студијских програма (добија се још 60 ЕСПБ). У трећој години студија, апликативним и изборним предметима, полазницима је омогућено да сами креирају своју диплому, тј. да добијена знања, вештине и стечена искуства одмах могу применити у пракси (додатно још 60 ЕСПБ). После треће године студија предвиђена је одбрана завршног рада, као и укупно остварен ниво од 180 ЕСПБ. То омогућује инжењерима упис специјалистичких струковних студија у трајању од годину дана (60 ЕСПБ).

Веома корисне информације о квалитету студијских програма могу се добити и на основу праћења пролазности студената на испитима, процента дипломираних студената у протекле три године **(Прилог 4.2)**, просечног трајања студија у протекле три године **(Прилог 4.3)**, као и на основу стопе одустајања студената од даљег студирања **(Прилог 4.4)**.

У праћењу квалитета студијских програма значајну улогу имају студенти. Предвиђено је да основни метод студентског вредновања буде анкетање. Анкете се спроводе на крају наставе у сваком семестру **(Прилог 4.6)**. Образац анкетног упитника је конципиран тако да садржи питања (тврдње) са понуђеним одговорима и отворена питања без понуђених одговора, која студентима пружају могућност да изнесу своје

коментаре, запажања и предлоге.

О свим релевантним информацијама студенти се могу информисати на званичном сајту Школе (**Прилог 4.7**).

За даљи развој Школе и унапређење студијских програма значајну улогу имају мишљење дипломираних студената (**Прилог 4.8**) и задовољство послодаваца стеченим знањима студената (**Прилог 4.9**).

Прилог 4.1. Одлуке о акредитацији студијских програма

Прилог 4.2. Процент дипломираних студената (у односу на број уписаних) у школској 2010/11; 2011/12 и 2012/13 години у оквиру акредитованих студијских програма

Прилог 4.3. Просечно трајање студија у школској 2010/11; 2011/12 и 2012/13 години у односу на ранији петогодишњи и десетогодишњи период

Прилог 4.4. Стопа одустајања студената од даљег студирања

Прилог 4.6. Спроведене анкете студената

Прилог 4.7. Доказ да су примери исхода учења за програме различитих структура представљени на интернет страни високошколске институције

Прилог 4.8. Мишљење дипломираних студената о квалитету студијског програма и постигнутим исходима учења

Прилог 4.9. Задовољство послодаваца стеченим квалификацијама дипломаца

Оцена испуњености стандарда 4 и предлог мера:

Стандард 4 је испуњен на основу увида у акредитацију студијских програма. Кроз праћење и проверу њихових циљева, структуре, радног оптерећења студената и кроз стално осавремењавање садржаја током времена створиће се потпунија слика о нивоу квалитета. Резултати анкетирања су један од индикатора шта треба кориговати у наредном периоду. Примедбе студената су углавном усмерене на недовољну информисаност, због чега је школа урадила нови сајт школе који нуди знатно више информација о раду школе, и на рад библиотеке школе. Такође је потребно и даље радити на побољшању квалитета студијских програма прилагођавајући их новим трендовима савремене пољопривреде. У наредном периоду од изузетне важности биће и повратне информације од дипломираних студената и послодаваца. Посебно ће бити интересантна анализа квалитета студијских програма и очекиваног Националног оквира квалификација.

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

Студијски програми основних струковних студија обухватају опште образовне, стручне и апликативне садржаје. Програми се остварују кроз предавања, вежбе, рад у лабораторијама, семинаре, практичан рад, стручну праксу, итд. Настава се изводи на српском језику. Основне студије трају три године, а настава се организује у два семестра годишње.

Дидактички приступ на свим нивоима студија одговара природи предмета, који се изучавају, као и техничкој опремљености Школе. Настава се, већим делом реализује на традиционалан начин, *ex-katedra*, за велике групе студената. Курсеви се још организују и кроз наставни дијалог, учењу на примерима и другим облицима наставе који подразумевају ближу комуникацију између наставника и студената (интерактивни

облик наставе). Осим тога, до сада нису постојале законске основе на бази којих би се могло утицати на промену наставних метода, будући да су наставници имали пуну аутономију у погледу реализовања наставе и оцењивања студената.

Због опште ситуације у нашем друштву, до сада је било изузетно тешко обезбедити интерактивност између наставних планова и окружења, тако да постоји значајна некомпатибилност између наставних планова и конкретних друштвених потреба. Школа је делимично успела да обезбеди материјала средстава за увођење нових наставних система и нових метода учења, који формирају студенте модерног профила у складу са захтевима тржишта рада.

Из тог разлога Школа је усвојила препоруке за промену наставних планова и обезбедила контролу квалитета наставног процеса којом настоји да оствари:

1. Стандарде квалитета наставе,
2. Процедуре контроле квалитета наставе.

Такође, на свим одсецима су извршене промене студијских програма тако да је већа оријентација ка настави базираној на решавању проблема и увођењу „модуларне” наставе, посебно у завршним годинама студија. Увођење испитних питања са вишеструким избором, поред стандардних испитних метода, допринеће подизању квалитета и праведности испита.

Очекује се у догледно време већа компатибилност са осталим студијским програмима истородног профила, како у земљи, тако и са студијским програмима осталих европских високошколских институција.

Рад наставника прати се путем анкета које се обављају на крају сваког семестра и које обухватају све студијске програме и све предмете, као и праћењем пролазности по предметима (**Прилог 5.1**).

Статутом Школе је предвиђено између осталог, да студент има право на упис, квалитетно школовање и објективно оцењивање; на благовремено и тачно информисање о свим питањима која се односе на студије; на подједнако квалитетне услове студија за све студенте. У случају повреде ових права студента утврђено је његово право жалбе Наставном већу Школе. У овом периоду, у Школи није било притужби о томе да су студенти били ускраћени за поједина права из домена плана извођења наставе, као што су: почетак и завршетак школске године, као и временски распоред извођења наставе; облици наставе (предавања, семинари, вежбе, консултације, теренски рад, списак литературе, вредновање предиспитних обавеза, начин полагања испита, мерила за оцењивање и слично).

Руководиоци студијских програма интензивно прате да ли се наставни планови студијских програма доследно спроводе, и чине корективне потезе уколико се процени да је неопходно. Поред извођења редовне наставе сваки наставник има истакнут термин појединачних консултација за студенте (**Прилог 5.2**).

Саставни део наставног процеса је и преношење искустава са пројеката и теренског, практичног рада наставног особља Школе директно студентима; пракса која је наишла на веома добар одјек међу студентима, јер тиме студенти сагледавају ситуације реалног света у коме ће по дипломирању радити.

Наставници и сарадници се труде да подигну своје компетенције на што виши ниво. У том циљу присуствују конференцијама и семинарима из својих области. У сарадњи са другим колегама пишу радове у водећим часописима (**Прилог 5.3**).

Прилог 5.1. Анкете студената о квалитету наставног процеса

Прилог 5.2. Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе.

Прилог 5.3. Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадника

Оцена испуњености стандарда 5 и предлог мера:

Стандард је испуњен у потпуности, са становишта почетних услова. Реализација студијских програма и анализа наставних процеса дају праву оцену. Настава се редовно изводи по плану и распореду одржавања предавања и вежби, и о томе се води евиденција у оперативном плану рада код сваког наставника. Наставници воде евиденцију просечне оцене и проходности студената по предметима. Такође се води евиденција о присуству на часовима предавања и вежби, као и колоквијумима и другим активностима на настави. У циљу квалитетнијег извођења наставе и мањег оптерећења студената извршена је редукција броја часова наставе и вежби. Потребно је организовати семинаре и округле столове са темама везаним за квалитет, на основу систематизованих извештаја Комисије. Неопходно је вршити детаљну анализу мишљења студената о свим аспектима наставног процеса.

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата истраживачког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

Истраживачки и стручни рад представља једну од значајних активности и функција Школе. Он може бити индивидуални и групни. Индивидуални и тимски истраживачки пројекти реализују се у оквиру програма које финансира Министарство просвете, Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду и Министарство науке и технологије Владе Републике Србије и путем уговора са наручиоцима, или директном сарадњом са привредним и другим пољопривредним предузећима (**Прилог 6.2**).

Висока пољопривредна школа струковних студија Шабац у Шапцу чини напоре да у сопственим оквирима ојача стручни и научно-истраживачки рад. У периоду од 2011. до 2013. године, од стране њених наставника објављен је већи број радова у различитим научним и стручним часописима или саопштеним на конгресима, саветовањима и конференцијама у земљи и иностранству (**Прилог 6.3**).

Преко Tempus програма школа ће се укључити у решавање нагомиланих проблема транзиције у пољопривреди, што ће омогућити повећање нивоа знања земљорадника и фармера, као и повећање интензитета и специфичности производње. То омогућује, уз примену нових технологија и сазнања, већу продуктивност, биолошку ефикасност и економску добит, како за појединце, тако и за друштво у целини.

Стручни органи и Наставно веће Школе подстичу све наставнике и сараднике да учествују у што већем броју научних и истраживачких пројеката и студија, како оних у којима је укључена Школа, тако и на пројектима других академских и стручних институција, у земљи и у иностранству и да објављују резултате свога рада. На тај начин повећавају своје компетенције (**Прилог 6.4**).

Кључни аспект рада и константног унапређења укупне структуре Школе јесте формирање будућих стручњака, од којих ће највише користи имати управо домаћи и иностранци, државни и приватни партнери Школе.

Школа велики значај придаје побољшању услова што се тиче опреме која се користи у настави .

Прилог 6.2. Однос наставника и сарадника укључених на пројекте у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи.

Прилог 6.3. Однос броја SCI-индексираних радова у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи

Прилог 6.4. Списак ментора према тренутно важећим стандардима који се односи на испуњеност услова за менторе у оквиру образовно-научног, односно образовно-уметничког поља, као и однос броја ментора у односу на укупан број наставника на високошколској установи

Оцена испуњености стандарда 6 и предлог мера:

Стандард 6 је испуњен, јер Школа обједињује, подстиче и помаже научно-истраживачке активности. Школа је уложила напор да у статус запослених професора доведе еминентне стручњаке из области које су заступљене у школи. Потребно је тражити могућности и начине да се Школа или наставници запослени у њој у што већем броју укључе у реализацију домаћих и међународних научно-истраживачких пројеката.

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

Избор наставника и сарадника је у надлежности Наставног већа, а у складу са Законом о високом образовању, и одвија се процедуралним поступком утврђеним Статутом.

Број наставника и сарадника који су ангажовани одговара потребама студијских програма које Школа реализује. Укупан број наставника је довољан да покрије укупан број часова наставе на студијским програмима, које установа реализује, тако да наставник остварује просечно 180 часова активне наставе (предавања, консултације, вежбе, практичан рад и теренски рад) годишње, односно најмање 6 часова недељно Школа има 86,03 % наставника у сталном радном односу са пуним радним временом од укупног броја предмета на свим студијским програмима. Од тога је 76,7% доктора наука у сталном радном односу, а у допунском радном односу имамо 13,97%, а од чега су сви доктори наука.

У Школи је ангажовано седам сарадника (четири асистента и три сарадника у настави) који учествују у остваривању студијских програма. Број сарадника је недовољан да покрије укупан број часова вежби на студијским програмима, па се ангажује одређени број сарадника са стране. Квалификације свих наставника и сарадника одговарају образовно-научном пољу и нивоу њихових задужења.

Школа обезбеђује наставницима и сарадницима услове за научно и професионално напредовање и развој, као и услове за научни и истраживачки рад, учешће на домаћим и међународним научним скуповима, набавку потребне литературе, планирање и извођење истраживања. Од 2010-2013. године сви наставници школе су учествовали на бројним научним и стручним скуповима у земљи. Такође је, од 2010-2013. године школа финансирала одбрану докторске дисертације за два докторанта.

Школа је утврдила јасне услове за избор у звања наставника и сарадника, доступне јавности и у складу са Законом о високом образовању и Статутом Школе. Поступак и услови за избор наставника и сарадника у Школи утврђени су Правилником о избору у звања наставника (**Прилог 7.1**).

При избору се, поред остварених резултата и компетенције, вреднују педагошке и научне активности и способности наставника и сарадника, као и повезаност њиховог наставног и научног рада. Наставно особље у Школи бирано је тако да представља спој наставно-научних радника, који су своје квалификације стицали не само кроз академско образовање и наставну каријеру, већ и радом у научним институтима, прољопривредним организацијама, државној управи и на факултетима.

Мишљење студената о педагошком раду наставника и сарадника је обавезан прилог при избору наставника и сарадника и при томе се узимају у обзир и резултати анкета студената.

Број ангажованих наставника и сарадника одговара броју уписаних студената (**Прилог 7.2**).

Прилог 7.1. Правилник о избору наставника и сарадника

Прилог 7.2. Број запослених наставника у односу на укупни број студената

Оцена испуњености стандарда 7 и предлог мера:

Стандард 7 је испуњен јер се избори наставника Школе врше у складу са Законом о високом образовању, Статутом Школе и прописаним правилима. О степену испуњеност овог стандарда сведоче многобројни наведени елементи, којима се вреднује квалитет наставника. Увидом у анкету студената може се закључити да су оцене наставника на задовољавајућем нивоу. Потребно је пратити примену правилника у пракси, усавршавати анкету о вредновању педагошког рада наставника и сарадника и у том делу ангажовати Студентски парламент. Такође је потребно повећати број сарадника обзиром да је исти недовољан да покрије укупан број часова вежби на студијским програмима.

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

Школа нуди традиционалне образовне опције. До сада у Школи нису заживеле алтернативне студијске опције, као што је учење на даљину, перманентно учење или образовање одраслих. Студенти могу имати статус студената који се финансирају из буџета Републике и статус студената који сами плаћају школарину.

Упис студената се обавља према Правилник о основним струковним студијама, који обухвата услове, начин и поступак уписа на студије првог и другог степена струковних студија. Мерила за утврђивање редоследа кандидата за упис у прву годину студија су регулисана одредбама заједничког конкурса на нивоу Републике Србије. Школа штампа флајере за сваки студијски програм у циљу информисања потенцијалних студената, врши видео презентацију студиских програма, објављује конкурс на свом сајту, огласним таблама, а поред тога организује часове припремне наставе за полагање пријемних испита (**Прилог 8.1**).

Број студената који Школа уписује усклађен је са кадровским, просторним и техничко-технолошким могућностима.

Постоје два механизма за селекцију студената: најпре, приликом уписа на студије, а касније, током студија, на испитима. Даља селекција студената базира се на провери њиховог напредовања на испитима из појединачних предмета током читавих студија.

Број студената за упис у прву годину студија одеђује Влада Републике Србије на бази квота које се утврђују једном годишње. Селекција кандидата за упис базира се на два кумулативна критеријума: општем успеху кандидата постигнутом у средњем образовању и резултатима постигнутим на пријемном испиту који се полаже из два предмета од значаја за похађање жељеног студијског програма.

Школа расписује Конкурс који је јавно доступан на сајту Школе и у штампаном облику као информатор за упис на студије. Конкурс садржи: број студената за одређене студијске програме, услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата,

поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед, као и висину школарине коју плаћају студенти чије се студирање не финансира из буџета.

Успешност студента у савлађивању појединог предмета се непрекидно прати и вреднује током извођења наставе. Укупна оцена студента на једном предмету се састоји од оцене коју је студент добио за предиспитне обавезе и за показано знање на испиту. Минимално учешће оцене коју студент добија током наставе у укупној оцени је 30 %, а максимално 70 % (**Прилог 8.2**).

Запослени у Школи су свесни одговорности коју имају према студентима. Као људи који им преносе стручна и животна знања и искуства, они на сваком кораку промовишу једнакост и равноправност свих студената. Дискриминација студената по било ком основу је елиминисана и актима Школе и односом наставног и ненаставног особља према студентима.

На крају сваког семестра анкетирањем студената врши се анализа организације студијских програма (**Прилог 8.3**), као и начин и објективност оцењивања од стране наставника (**Прилог 8.4**).

Наставно веће периодично анализира критеријуме оцењивања студената по предметима и у случају одступања од усвојених метода објективног и коректног вредновања рада студената или у случају осталих неправилности предузима благовремене корективне мере.

Школа омогућава студентима организовање и деловање путем Студентског парламента. Студенти су заступљени и одлучују у бројним стручним органима и радним телима Школе: Савету Школе, Наставном већу и Комисији за самовредновање.

Прилог 8.1. Правилник о процедури пријема студената

Прилог 8.2. Правилник о оцењивању

Прилог 8.3. Анкете студената о процени услова и организације студијских програма

Прилог 8.4. Анкете студената о процени објективности оцењивања

Оцена испуњености стандарда 8 и предлог мера:

Стандард 8 је испуњен. Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан начин за све степене студија, затим, оцењивањем студената у току наставног процеса (вредновање предиспитних обавеза) и на испиту, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената на испитима. Корективне мере ће бити у складу са донетим стандардима унутрашње контроле квалитета.

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Школа поседује библиотеку и компјутерски кабинет са могућношћу коришћења интернета. Захваљујући томе запослени у школи и студенти имају могућност приступа стручној литератури.

Библиотека Школе је снабдевена литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује релативно добру подршку наставном процесу и стручном раду. Библиотека располаже неопходним бројем библиотечких јединица из области из које се изводи наставни процес. Такође, континуирано се врши набавка стручне литературе и допуњава библиотечки фонд.

Школа има покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом, училима и помоћним наставним средствима. Учила и помоћна наставна средства сада

расположива, омогућују да на време и у броју довољном обезбеде нормално одвијање наставног процеса.

За потребе наставе Школа издаје одговарајуће уџбенике (**Прилог 9.1**).

Школа је опремљена савременом рачунарском опремом са 35 рачунара, 5 лаптопова, 5 видеобимова, 2 скенера и има приступ интернету у току 24 сата. Студентима и свим запосленима је обезбеђен несметан приступ свим врстама информација у електронском облику и информативним технологијама (**Прилог 9.2**).

Читаоница Школе се налази уз библиотеку и опремљена је са 40 места. Особље библиотеке корисницима библиотеке пружа стручну помоћ у претрази за одговарајућим насловима и обезбеђује сарадњу са другим библиотекама у случају потребе.

Комисија за самовредновање периодично вреднује рад запослених у библиотеци, као и квалитет библиотечког фонда, опреме и инструмената за рад.

Прилог 9.1. Уџбеници и монографије.

Прилог 9.2. Општи акт о уџбеницима.

Оцена испуњености стандарда 9 и предлог мера:

Стандард 9 је испуњен. Усвајањем предложених уџбеника као основне литературе, уз сваки наставни предмет из студијског програма, направљен је први корак у домену квалитета уџбеника. Наставници и сарадници Школе континуирано раде на издавању уџбеника, књига и скрипти који су неопходни за савладавање наставним програмом предвиђеног градива. Анализа квалитета ће се вршити у току реализације програма, на основу мишљења наставника, сарадника и студената. У оквиру делатности библиотеке, потребно је обогативати библиотечки фонд у складу са потребама студената, наставника и сарадника. Потребно је вршити сталну имплементацију нових информационих и комуникационих технологија.

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

Надлежности и одговорности свих органа у организацији и управљању школом утврђени су Статутом Школе (**Прилог 10.1**). Органи управљања школе до сада су били: Управни одбор и директор. Управни одбор је највиши управни орган Школе који одлучује о најзначајнијим питањима рада Школе, укључујући планирање и развојну политику, коришћење средстава Школе, усвајање Статута Школе и усвајање завршног рачуна. Дана 24.12.2013. године конституисан је нови Савет Школе по Закону о високом образовању (**Прилог 10.2**).

Директор је пословодни орган Школе. Директор представља и заступа Школу у земљи и иностранству, непосредно руководи њеним радом, предлаже основе пословне политике и одговара за остваривање образовне и научно-стручне делатности Школе. Директор се именује из реда професора стално запослених у Школи. Директору у раду школе помажу један помоћника и четири шефа студијских програма из реда професора.

Највиши стручни орган Школе је Наставно веће, које ради у складу са законом о Високом образовању и статутом школе.

Студентски парламент Школе је орган преко којег студенти остварују своја права и штите своје интересе.

Секретаријат Школе обавља правне, кадровске, рачуноводствене, административне, техничке и друге послове, који су од заједничког интереса за обављање делатности

Школе.

Ненаставно особље школе чини 15 радника. Они учествују у обезбеђењу услова за нормално функционисање Школе. Ненаставно особље по квалификацијама и броју задовољавава законом прописане стандарде.

Рад и деловање органа управљања, органа пословођења и осталих доступни су оцени наставног и ненаставног особља путем анкета (**Прилог 10.3**).

Школа систематски прати и оцењује организациони квалитет и предузима одговарајуће мере за корекцију, уколико се за тим укаже потреба. Посебно се обраћа пажња на квалитет односа органа управљања и пословођења и ненаставног особља ка студентима. Школа посебно обезбеђује перманентно образовање и усавршавање управљачког и ненаставног особља на професионалном плану.

Прилог 10.1. Статут високошколске јединице

Прилог 10.2. Шематска организациона структура високошколске установе

Прилог 10.3. Анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада

Оцена испуњености стандарда 10 и предлог мера:

Школа испуњава Стандард 10. У складу за Законом о високом образовању конституисан је Савет школе, а избор директора је у току. Потребно је иновирати Правилник о систематизацији послова и радних места. Анкета запослених указује на задовољство радника својим статусом, информисаношћу, међуљудским односима, као и доношењем одлука на нивоу Школе. У наредном периоду потребно је и даље радити на побољшању информисаности и неговању међуљудских односа у школи.

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме обезбеђује се кроз њихов адекватан обим и структуру примерен карактеру студијских програма и предвиђеном броју студената.

Висока пољопривредна школа струковних студија у Шапцу и Смедеревској Паланци располаже простором укупне површине 2346 m^2 . За успешно извођење предавања, лабораторијских вежби и практичне наставе користе се: амфитеатар, 4 сале за предавање, 8 лабораторија (машинска лабораторија, лабораторија за млекарство, сточарско-ветеринарска лабораторија, микробиолошка лабораторија, лабораторија за ратарство, лабораторија за педологију и агрохемију, лабораторија за хемију и микроскопска лабораторија), кабинет информатике и интернет кабинет, 10 кабинета наставника, као и радионица и хангар за пољопривредне машине. Такође, за успешно извођење наставе и вежби школа поседује воћњак и земљиште. Укупан број студената на свих 7 студијских програма, за све три године студирања у школској 2012/13 је 560. Радна површина по студенту износи бруто 4,18 m^2 . Наведени простор са одговарајућом опремом омогућава да се остваривање наставних програма одвија у складу са њиховим потребама.

Последњих година Школа је успела да набави нову и савремену опрему за лабораторије и нове компјутере за кабинет информатике, интернет кабинет и кабинете наставника и сарадника, укупно 35 компјутера. Студентима и свим запосленима је обезбеђен несметан приступ свим врстама информација у електронском облику и информативним технологијама, као и школска библиотека са потребним уџбеницима и скриптама. Све просторије за извођење наставе опремљене су 5 лаптопова са видео пројекторима неопходним за савремено извођење наставе, у складу са природом студијских програма. Поред наведене опреме школа поседује штампаче, скенере, фотокопир апарат, CD и DVD резаче као и осталу опрему неопходну за извођење предавања и вежби.

Посебне меморандуме о разумевању и уговоре о сарадњи Школа је потписала са одређеним организацијама, научним и академским установама и комерцијалним предузећима, обезбедивши тако додатни простор и опрему за практичан рад студената, наставника и сарадника **(Прилог 6.5)**.

Прилог 6.5. Листа опреме у власништву установе која

Оцена испуњености стандарда 11 и предлог мера:

Стандард 11 је испуњен. Школа располаже адекватним простором, лабораторијама и опремом потребном за квалитетно извођење наставног процеса. Потребно је даље осавремењавање и опремање простора и лабораторија у циљу одржавања неопходних услова за праћење савремених достигнућа из области пољопривредне производње.

Стандард 12: Финансирање

Постизање квалитета финансирања високо школске установе као што је наша, обезбеђује се квалитетом извора финансирања, затим правовременим и прецизним доношењем финансијских планова, као и транспарентности у употреби финансијских средстава што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

Школа остварује приходе из два извора. Већи део прихода остварује из буџета Министарства просвете, а други део, који је мањи, од средстава школарине студената који се сами финансирају.

Трошкови школе су : набавка све потребне опреме за извођење наставе и вежби, опремање лабораторија, научно и стручно усавршавање наставника, сарадника и других запослених, студентске ескурзије, теренски и практични рад студената, библиотечки фонд, трошкови рада и развоја информационог система као подршка наставном процесу, рад студентског парламента и удружења студената, трошкови текућег пословања, зараде запослених у складу са Законом и Правилником о основама и мерилима за исплату зарада, накнада и других примања запослених у Школи, затим инвестиције и други трошкови за намене у складу са Законом.

Школа редовно доноси финансијске планове, који обухватају целокупно финансијско пословање. Из извештаја о финансијском пословању и годишњем обрачуну, може се видети да Школа брижљиво води рачуна о финансијским средствима, којима располаже и рационално их троши **(Прилог 12.1), (Прилог 12.2)**.

Прилог 12.1. Финансијски план

Прилог 12.2. Финансијски извештај за претходну школску годину

Оцена испуњености стандарда 12 и предлог мера:

Стандард 12 је испуњен. Средства са којима учествује Република Србија као оснивач, преко Министарства просвете посебно у делу финансирања текућих материјалних трошкова, нису довољна да обезбеде квалитетније функционисање наставе. Захваљујући делу средстава који се остваре од школарине самофинансирајућих студената, школа успева да обезбеди минималне услове за рад. Процене су нам, да ће та средства, због кризе у друштву, бити све мања.

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима

високошколске установе као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

Школа настоји да у систему свеопште реформе обезбеди студентима значајну улогу у процесу обезбеђења квалитета кроз рад студентског парламента, представника у Савету Школе и представника у Комисији за самовредновање.

Студенти дају своје мишљење и оцену о стратегији, стандардима, поступцима и документима којима се обезбеђује квалитет, укључујући и резултате самовредновања.

Школа организује и спроведи анкету којом се испитују ставови и мишљења студената о питањима из свих области битних за процес образовања и њене резултате чини доступним јавности кроз оцену квалитета и Извештаја о самовредновању.

Правилником о студентском вредновању квалитета студија је предвиђено обавезно анкетирање студената на крају наставе у сваком семестру, при чему су прописане области вредновања: студијски програми, наставни процес, педагошки рад наставника и сарадника, учбеници и литература, рад стручних служби, простор и опрема. Обавезним анкетама студената о овим питањима потпуно је задовољен услов да студенти имају примарну улогу у самовредновању (**Прилог 13.2**).

Прилог 13.2. Анкете студената

Оцена испуњености стандарда 13 и предлог мера:

Стандард 13 је испуњен. Потребно је на основу почетних искустава, везаних за обим и садржину анкетних упитника вршити измене питања, допуне и вршити анализу мишљења и коментара студената. Повратне информације су драгоцене за потпунију анализу и оцену овог стандарда и за предлог корективних мера.

Стандард 14 : Систематско праћење и периодична провера квалитета

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета

Имајући у виду значај примене процеса управљања квалитетом у области високог образовања, Школа је кренула у првцу развоја сопствене стратегије управљања квалитетом са циљем унапређења перформанси у свим својим наставним и ваннаставним активностима. У пракси, Школа је основала посебно тело за перманентно праћење квалитета наставе, пратећих услуга и учинка администрације.

Школа континуирано и систематски прикупља потребне податке о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета, а најмање једном у 3 године. Школа такође прибавља повратне информације од: послодаваца, Националне службе за запошљавање и својих дипломираних студената.

Школа упознаје наставнике, сараднике, ненаставно особље, студенте и јавност са резултатима Извештаја о самовредновању (**Прилог 14.1**). Резултати самовредновања су полазна основа за преиспитивање стратегије квалитета и важно оруђе за достизање минималног циља - одрживости квалитета.

Прилог 14.1 Информације присутне на сајту високошколске установе о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну провера квалитета у циљу одржавања и унапређења квалитета рада високошколске институције

Оцена испуњености стандарда 14 и предлог мера:

На основу усвојених докумената из области обезбеђења, контроле и унапређења квалитета, извршена је прва свеобухватна провера квалитета рада у Школи и урађен

Извештај о самовредновању. На основу свега изложеног, може се констатовати да је после прве провере испуњен овај стандард у почетним условима, али се о потпуној испуњености може говорити тек у процесу другог самовредновања. Неопходно је наставити са контролом квалитета, као и са успостављањем нових стандарда и увођењем нових процедура за обезбеђење, контролу и унапређење квалитета.

Општа оцена испуњености стандарда квалитета високошколске установе:

Сви стандарди за самовредновање се међусобно допуњују, укрштају и прожимају, тако да је приликом вредновања појединих сегмената високообразовне установе немогуће одвојити поједине поступке, процедуре и механизме, којима се обезбеђује квалитет. На основу самовредновања Школе, а везано за трогодишњи период од почетка реформе, може се са сигурношћу закључити да су сви стандарди испуњени, са неким јасно уоченим недостацима, али и са предвиђеним мерама за њихово отклањање. Сличне евалуације које имају за циљ уочавање недостатака и њихово превазилажење, периодично ће се понављати. Извештај о самовредновању ВПШСС у Шапцу служи као основа за промене и унапређење наставног процеса.

Процес реформе високог образовања, квалитет као примарна карактеристика тог процеса, улога студената у наставном процесу и пратећим активностима биће главни садржаји активности свих органа Школе. Перманентан задатак је промоција и ширење културе квалитета, као основе за респективну, високо вредновану Школу.

Председник Комисије за самовредновање,

Др Светлана Лазаревић Петровић